

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

---

6. köide Tallinnas, teisipäeval, 30. Juunil 1925. Nr. 27 (121)

S i s u:

Toimetuse kommentaar

Prof. Dr. E. Berendts: Über Steuerfragen in
der Republik Eesti

A. Kask: Meie kinnitusasjanduse seisukorrast
ja tervendamisest

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

EESTI MAJANDUS

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri
ilmub Eesti Majanduspoliitilise Seltsi väljaandel
kord nädalas

Vastutav toimetaja N. KÖSTNER

Ainukene majandusline eri-ajakiri Eestis

Juhtkirjad paremate Eestiasjatundjate sulest
Laialdane majandusline informatsioon sise-
ja väljamaalt

Eesti konsulaar- ja kaubandusliste esitajate
aruanded

Igale ärimehel tarvilikud praktilised teated
kaubanduse, tööstuse ja rahanduse alalt
Ärisse puutuvad juriidilised teated

Ajakiri ilmub kaubandus-tööstusmi-
nisteeriumi, Tallinna Börse-komitee,
Pankade Nõukogu ja Vabrikantide
ühisuse toetusel

Tellimise hind: aastas Emk. 1000. Väljamaale 2000.
pooles " " 500. " " 1000.

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39

Talitus: Lai tän. 38, Graafiline ühing „Kiri“, tel. 18-66

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
 poolesaastas " 500.— " " " 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

6. köide. Tallinnas, teisipäeval, 30. juunil 1925. Nr. 27 (121)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Prof. Dr. E. Berends: Über Steuerfragen in der Republik Eesti.
 A. Kask: Meie kinnitussajanduse seisukorrast ja tervendamisest. Sise- ja väljamaa kroonika.
 Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 29. juunil 1925. a.

Tõnis Vares †. 26. juunil lahkus meilt 67. eluaastas endine rahaminister, Eesti Panga direktor Tõnis Vares. Ta pödes juba pikemat aega ja pidi viimastel kuudel tegelikult tööst hoo- pis kõrvale jääma.

Tõnis Vares õppis Riia vaimulikus seminaris, mille lõpetamise järele astus Peterburi ülikooli. Ülikooli lõpetades, töötas Vares mõni aeg Haapsalus talurahva komissarina, kust Vilnasse asus teenistusse kindralkuberneri kantselseisse, töustes seal kantseliülema kohale. Sealt läks ta kui talurahva põllupanga direktor Riiga ja siit Peterburi mõisnikkude põllupanga juhtivale kohale. Kui ta Vene rahaministeeriumi teenistusse oli asunud, määrati ta kaudsete maksude departemangu ülemaks. Riigiteenistuses omas ta riigi salanõuniku aukraadi.

Enamlaste-võimu tulekul asus ta Kiievi, kus ta pangategelasena teenis. Kiievis jõudis ta viimaks kodumaale tagasi, kuna ta oma parema meheea võõrsil mõõda saatis.

Tõnissoni valitsuses oli ta rahaministriks ja hiljem Eesti täievoliliseks saadikuks Moskvast, kus tal rohkesti tööd tuli teha rahulepingu tegelikuks täitmiseks ja Eesti-Vene vahekorra kindlustamiseks ja korraldamiseks. Saadiku kohalt lahkudes, oli ta riigikohtu liikmeks ja viimasel ajal Eesti Panga direktoriks.

Eesti tööstus 1922–25. 28. detsembri 1922. a. üldrahvalugemise järele oli Eesti tööstuses tegevuses üldlause 82.000 inimest ehk 7,4% elanikkude arvust. Selle hulgas oli palgalisi töölisi ja teenijaid 46.000 inimest (56%), peremehi alaliselt palgatud töolistega 3000 (4%) ja käsitöölisi ilma alaliselt palgatud töolisteta 28.000 (34%), ning ametnikke 5000 (6%).

31. detsembril 1922. a. oli tööstusettevõtete aruannete järele suurtööstuse ettevõtete tegevuses töölisi, ametnikke ja teenijaid 28,5 tuhat, ning kesktööstuses – 2,8 tuhat. Kuna rahvalugemine andis töölisi, teenijaid ja ametnikke üldarvuna tööstuses 50,9 tuhat inimest, siis järgneb sellest, et suurtööstuses tegevuses oli palgalistena 56% kogu palgaliste arvust – kesktööstuses 5% ja ülejäänud osa – ümarguselt 20 000 inimest ehk 39%, teenis töökaitse järevalve alla kuulavas ja mittekuulavas väiketööstuses.

Selle järele jaguneb meie tööstuses tegevuses olevate isikute arv kahte tähtsamasse rühma: üheltpoolt väiketööstus ümarguselt 48–50 tuhande tegelasega ja teiselt poolt suurtööstus ümarguselt 28–30 tuhande tegelasega, kuna kesktööstusest, kui niisugusest, tõsisemat juttu ei või olla.

Tööstuse edaspidise arenemise kohta pärast 1922. a. lõppu on enam-vähem kindlad andmed olemas ainult suurtööstuse alal, kuna töökaitse komissaride aruanded kesk- ja väiketööstuse kohta mingisuguseid oletusi teha ei luba, sest et tööliste arvu kasvamine neis ettevõtetes vastu peegeldab kõige pealt lihtsalt töökaitse komissaride järevalve ala laienemist. Andmed suurtööstuse arenemise kohta on aga võrdlemisi õige kurvad. Nii oli tööliste, ametnikkude ja teenijate arv suurtööstuses kuu lõpuks:

	Sellest töölisi:			Kokku.
	Mehed.	Naised.		
dets. 1922. a.	28.497	15.794	9130	24.924
juuni 1923. "	32.289	18.122	11.529	29.651
dets. 1923. "	29.244	15.198	9.579	24.777
juuni 1924. "	33.009	17.467	10.979	28.446
dets. 1924. "	26.146	13.119	8933	22.017
apr. 1925. "	29.764	15.326	10.370	25.696

Nagu neist arvudest näha, oli suurtööstuse ettevõtetes töötajate arv meil 1923. a. keskpaigast peale kiiresti kahanemas, kus-

juures kahanemine iseäranis silma paistab meestööliste juures, kelle arv detsembriks 1924. a. võrreldes detsembriga 1922. a. oli langenud 12⁰/₀, kuna naistööliste arvu langemine sama aja jooksul oli ainult 2⁰/₀. Käesoleva aasta esimesed kuud on seda pilti küll veidi parandanud, kuid jääb ära oodata, kui palju meil siin tegemist on tõelise paranemisega ja kui palju puhtstatistilise nähtusega.

Tööliste arv üksikutes tööstusharudes oli :

	31.XII.1922.	30.VI.1923.	31.XII.1923.	30.VI.1924.	31.XII.1924.	30.IV.1925.
I. Murrud ja kaevandused	1900	4229	2394	4985	1435	3166
II. Savi- ja klaasitööstus	386	895	426	855	493	456
III. Metallitööstus	5651	4775	4266	4614	3958	3944
IV. Keemiatööstus	738	718	719	1137	1155	1241
V. Elektri- ja gaasijaamad	376	347	402	418	422	403
VI. Tekstiilitööstus	7304	8630	7741	7009	6994	7757
VII. Puutööstus	2360	3922	2960	3700	2331	3383
VIII. Nahatööstus	523	591	468	320	284	320
IX. Paberitööstus	2021	2089	2033	1965	1769	1946
X. Toiduainetööstus	814	719	809	693	697	657
XI. Jookide- ja maitseain- -ts.	908	1033	877	933	816	855
XII. Kehakattetööstus	884	579	535	621	490	539
XIII. Ehitustööstus	73	76	89	187	204	111
XIV. Trükitööstus	900	991	983	951	900	836
XV. Pesukojad	86	57	75	58	69	82

Peale suurte sesooniliste kõikumiste, mis iseloomustavad esimese rühma ettevõtteid, on huvitav märkida metallitööstuse tagurpidiminekut, mis kõige viimase ajani kestab, kuna selle vastu õige mitmel alal tähele võib panna tööliste arvu kasvamist, nii iseäranis keemiatööstuses (tikutööstus!) ja tekstiilitööstuse alal, samuti ka paberitööstuses. Rasket kriisi peale metallitööstuse põeb nähtavasti trükitööstus, kus tööliste arv ühtelugu langeb. Nahatööstuse seisukord hakkab nähtavasti vähehaaval paranema, vähemalt tööliste arv, mis 1923. a. juunist 1924. a. lõpuni enam kui kaks korda oli langenud, ei lange enam.

Üldiselt suurtööstuse ettevõtetes tegevuses olevatest isikutest oli üksikutes tööstusharudes protsentuaalselt:

	31.XII.1922.	31.XII.1924.
Tekstiilitööstus	27,2	29,7
Metallitööstus	24,3	18,7
Puutööstus	9,7	10,8
Paberitööstus	7,9	7,8
Keemiatööstus	3,1	5,2
Jookide ja maitseain	3,8	3,9
Toiduainetööstus	3,5	3,6
Trükitööstus	3,6	4,4

Iseäranis teravalt paistab neist andmest silma metallitööstuse langemine, kuna tekstiilitööstus võrdlemisi veel suurema tähtsuse on omanud, kui kahe aasta eest.

Über Steuerfragen in der Republik Eesti.

Prof. Dr. E. Berendts.

Bekannt ist, dass in England (1866) das Unterhaus eine Bestimmung weiser Selbstbeschränkung getroffen hat, als es den Beschluss fasste, dass in Zukunft nur die Regierung das Recht habe neue Ausgabe-posten vorzuschlagen, resp. schon votirte Ausgabe-posten zu erhöhen. Das ist ein Gegensatz zu Frankreich, wo die Abgeordneten, oft zwecks Gewinnung von Popularität Anträge über Einführung neuer Ausgaben, oder Erhöhung schon früher votirter einbringen u. dann der Regierung überlassen Sorge für die Deckung solcher vermehrter Ausgaben zu tragen. Wenn dann die Regierung neue Steuern einzuführen vorschlägt, dann wehren die Antragsteller voll Entrüstung diese Forderung ab, denn das könnte die Popularität kosten. Im demokratischen Frankreich sind ja im Laufe von 100 Jahren 45 Projekte der Einkommensteuer zu Fall gebracht worden.

In Eesti wird ein Gesetzesprojekt über das Budgetrecht ausgearbeitet. Es wäre zu wünschen, dass auch unser Parlament dieselbe weise Selbstbeschränkung zeige, wie das englische Unterhaus, denn sonst kommen wir ohne neue Steuern nicht aus. — Finanzminister Sepp hat auf die hohe Steuerbelastung pro Kopf in Eesti hingewiesen. Nach seiner Berechnung entfallen pro Kopf mehr als 3000 Mark. In die alte russische Valuta umgerechnet sind es c. 15 Rubel. In Russland 1914 war die Steuerbelastung ungefähr gleich. Das Budget pro 1914 balancierte mit c. 4 Milliarden Goldrubel. Ungefähr 2.700 Mill. Rubel (einschließlich Zölle

u. Branntweinmonopol nebst Gebühren) wurden durch Besteuerung aufgebracht. Wenn man annimmt, dass die Zölle von Inländern bezahlt werden u. nicht teilweise wenigstens von den Importeuren getragen werden, so kam bei einer Bevölkerung von c. 176 Millionen pro Kopf c. 15 Rubel. Wieviel Steuerquote pro Kopf auf das damalige Gouvernement Estland u. das nördliche Gouvernement Livland kam, ist wohl kaum genau zu bestimmen. Es ist nur bekannt, dass die Bevölkerung der ehemaligen baltischen Provinzen zu den akkuratesten Steuerzahlern gehörte. Die Summen der Rückstände waren immer gering. Also überstieg die Steuerbelastung nicht die Leistungsfähigkeit der Bevölkerung. Finanzminister Sepp wies darauf hin, dass die Steuerbelastung pro Kopf in England, Frankreich u. einigen anderen Staaten höher ist. Unzweifelhaft. Eine Steuerlast, wie die englische, könnte Eesti kaum tragen, denn der Volkswohlstand ist ungleich geringer u. die Wunden, die der Krieg u. die Nachkriegszeit geschlagen, sind noch nicht vernarbt. Auch ist die Agrarreform v. 1919 vom Standpunkt der Staats- u. Volkswirtschaft aus weder geschickt angefasst, noch geschickt durchgeführt worden. Es sind viele Werte verloren gegangen u. ausserdem verlangt die erste Zeit selbständiger politischer Existenz, immer mehr Anspannung von Kraft, als es alte Staaten benötigen (wenn keine grossen Katastrophen sie erschüttern). Die Berechnung der Steuerlast mittels der einfachen Methode der Division der Gesamtsummen der Steuerlast durch die Bevölkerungszahl gibt übrigens kein richtiges Bild von der Steuerbelastung. Nicht jede „Seele“ ist ein Steuerzahler. Weit näher kommt man zum Ziele, wenn man eine andere Methode anwendet, wenn man von der Frage ausgeht, wie gross ist die Zahl der arbeitsfähigen erwachsenen Personen, die Steuerzahler sein können? Hier spielt schon ein Unterschied eine Rolle: ob das Volk kinderreich oder nicht ist? Denn Kinder unter 15 Jahren sind mit wenigen Ausnahmen nur Zehrer, nicht Erwerber, also absolut unproduktiv vom Standpunkt der Besteuerung. Eine wenn auch bescheidenere Rolle spielt die Frage: wieviel arbeitsunfähige, Kranke, alte Menschen gibt es im Lande? Auch das ist ein Faktor, der eine höhere oder niedrigere Steuerlast bedingt. Ausserdem hat vom Standpunkt der Steuerverteilung aus noch ein anderer Gesichtspunkt Bedeutung. Wie verteilt sich die Steuerlast auf die verschiedenen Klassen der

Bevölkerung und wie steht es in jeder einzelnen Klasse (Landwirte, Industrielle, Kaufleute, Arbeiter, freie Professionen, Beamte), um die Verteilung zwischen denjenigen, die man Ernährer u. denjenigen die man Ernährte oder Kostgänger nennen könnte? Der berühmte russische Chemiker Mendelejeff hat in seinem einst so bekannten Buche „Къ познанію Россіи“ eine interessante Berechnung auf Grund der russischen Volkszählung v. 1897 angestellt u. dieselbe hat auch eine Bedeutung für die Steuerpolitik. Er berichtet wie sich innerhalb der 4 verschiedenen Klassen, die er unterschied, 1) Landwirte, 2) Industrielle u. Kaufleute, 3) Beamte u. freie Professionen u. 4) alle Anderen das Verhältnis stellt von Ernährern (кормильцы) u. Ernährten (домочадцы). Seine Berechnung ergab sehr interessante Resultate. Es erwies sich nach seinen Forschungen, dass die erste Klasse (Landwirte) das ungünstigste Verhältnis zwischen Ernährer u. Ernährten aufwies. Günstiger ist das Verhältnis der Ernährten zu den Ernährern in den Gruppen 2. u. 3 (Industrielle, Gewerbetreibende, Beamte u. liberale Professionen). Also mit anderen Worten, der Landwirt hat mit seinem Einkommen eine grössere Anzahl von Menschen zu ernähren, als ein Industrieller u. Gewerbetreibender oder ein Beamter, Advokat, Arzt, Künstler. Man kann also den Schluss ziehen, dass wenn eine gleiche Summe von Steuern von Gruppe 1 erhoben wurde, wie von Gruppe 2 oder 3, die Steuerlast für die erste Gruppe schwerer wäre, als für die anderen Gruppen. Diese Erwägung muss seitens der Steuerpolitik auch in Betracht gezogen werden. Bei uns in Eesti ist die Volkszählung vor 1½ Jahren durchgeführt worden, das Material ist also wohl noch nicht ganz durchgearbeitet. Es wäre interessant an der Hand der gesammelten Daten zu erforschen, wie sich die sozialen Verhältnisse in Eesti von jenem oben angegebenen Standpunkt aus gestalten; wir könnten dann Schlüsse ziehen über die Verteilung der Steuerlast.

Wenn man von Steuerlast spricht, so ersteht immer die Frage: welchen Teil des Volkseinkommens nimmt der Staat, und die ihm untergeordneten, öffentlich-rechtlichen Körperschaften (wie Adolf Wagner sie nennt – Zwangsgemeinwirtschaften) für sich in Anspruch? Es liegt also die Aufgabe vor, die Grösse des Volkseinkommens zu bestimmen und diese Aufgabe ist nicht leicht zu lösen und bis jetzt ist keine vollkommen befriedigende Lösung gefunden.

Die westeuropäische Statistik hat sich viel mit dieser Aufgabe beschäftigt, hat aber nur approximative Schätzungen des Volkseinkommens gegeben; einwandfrei sind die Resultate nie gewesen. Zur Bestimmung des Volkseinkommens benutzt man bekanntlich vorzugsweise die Ergebnisse der Statistik der Einkommensteuer, der Erbschaftsteuer, u. der Verkehrssteuern. Allein diese Daten sind nicht ganz sicher. Die gefundenen Grössen sind immer nur mit Vorsicht zu benutzen. Es ist ja bekannt, dass die Schätzungen des Einkommens sowohl als des Vermögens durch die Organe des Fiskus nie vollkommen richtig sind und dass die Fassungen der Steuerzahler viel an Richtigkeit fehlen lassen (die Summe der verheimlichten Einkommensteile ist bekanntlich eine nicht geringe). Dass, endlich, je höher das steuerfreie Existenzminimum bemessen ist, — desto mehr Einkommenssummen sich jeder genaueren Bestimmung entzieht. So bleibt denn das Volkseinkommen immer eine nur annähernd zu bestimmende Grösse. Wir wissen selbstverständlich, dass das Volkseinkommen in der Nordamerikanischen Union, England, Frankreich und in Deutschland (vor dem Kriege) ungleich höher war, als in dem ehemaligen Russland, die jetzigen Republiken Eesti und Lettland einbegriffen, dass die Einkommensquote, welche auf die Einzelnen entfiel dort ungleich höher war, als im europäischen Osten und dass darum dort die Steuerlast leichter zu ertragen war, als bei uns und in den Siegerstaaten auch jetzt leichter zu tragen ist. Allein diese Erkenntnis beruht auf allgemeinen Daten, die nicht genau präzisiert sind und nur eines ist sicher: wir dürfen uns in Eesti nicht der Hoffnung hingeben, jemals solche Forderungen an die Volkswirtschaft zu stellen, wie sie England, oder gar die Vereinigten Staaten stellen können.

Um sich ein Bild zu machen von der Steuerlast, die von den Völkern unserer Zeit getragen wird, braucht man nur die Steuersätze zu betrachten, an welche sich unser Auge gewöhnen muss. Wenn man die Handbücher und Monographien der Finanzwissenschaft zu Anfang unseres Jahrhunderts in die Hand nimmt, so sieht man welchen Fortschritt die Belastung gemacht hat. Nicht nur solche altliberale Theoretiker wie der berühmte Leroy-Beaulieu, sondern auch Männer wie Adolf Wagner und Albert Schäffle, die von den Gegnern den Spitznahmen Kathedersozialisten erhalten haben, sprachen davon dass das

Höchstmass der Besteuerung vier Prozent bis fünf Prozent nicht übersteigen darf wenn die Volkswirtschaft in ihrer Entwicklung nicht gehemmt werden soll. Sie warnten vor solchen Steuersätzen, welche z. B. Italien und Österreich eingeführt hatten, 16% ja 20%! Und unsere Zeit muss sich an ein ganz anderes Bild gewöhnen. Nicht nur die besiegten Mittelmächte (Deutschland und Österreich) haben in schwerer Not Steuern eingeführt wie sie die Finanzgeschichte nie gesehen. Man denke an das Reichsnotopfer von 1919, eine ähnliche Steuer in Österreich auch von 1919, an die „Besitzsteuer“ in Deutschland! Es gibt Steuersätze die 66–70% erreichen. Auch der Siegerstaat England hat seine Einkommensteuer auf eine nie dagewesene Höhe geschraubt (10 Schilling vom £ also 50%). Und unsere estnische Einkommensteuer von 1920 ging bis auf 66% herauf. In der neuesten deutschen Finanzwissenschaftlichen Literatur hat man die Aufforderung: „Wir müssen umlernen, die alten Grundsätze der Finanzwissenschaft sind überlebt, eine neue Finanzwissenschaft muss geschaffen werden, die den Forderungen der Neuzeit Rechnung trägt“.

Ob wirklich Praktiker und Theoretiker umlernen müssen, ob die alten von Adam Smith anerkannten Grundsätze der Steuerpolitik zum alten Eisen geworfen werden sollen, das ist eine Frage, die hier nicht zu erörtern ist.

Die Gegner der bestehenden staatlichen und sozial-ökonomischen Ordnung sind selbstverständlich für die exorbitante Besteuerung, besonders der sogenannten „Bourgeois“, der „Kapitalisten“, deren Vernichtung ihr Ziel und Ideal ist, denn dem „Kapital“ ist ja seit dem „Kommunistischen Manifest“ von 1847 der Krieg erklärt und in den Programmen der Sozialdemokratie figuriert als eisernes Inventar die Forderung der Aufhebung der indirekten Steuern, welche die Volksmasse hauptsächlich belasten und als Hauptsteuern haben Anerkennung zu finden eine allgemeine progressive Einkommensteuer ohne jede Mässigung in der Progression, damit womöglich die grossen Einkommen verschwinden, und eine ebenso starke progressive Erbschaftsteuer, mit deren Hilfe man das Erbrecht faktisch illusorisch machen will. Auch die sogenannten Kathedersozialisten mit Adolf Wagner an der Spitze haben der Steuerpolitik zwei Ziele gestellt: nicht nur ausgiebige Mittel zur Deckung des Staatsbe-

darfs zu erschliessen, sondern auch als Mittel zu dienen um die Ungleichheit der Besitzverhältnisse in dem sozialen Leben zu verringern, man kennt ja die sozialpolitische Richtung in der Steuerlehre der Neuzeit. Das der Kontrast zwischen üppigem Reichtum und schreiender Armut keine wünschenswerte Erscheinung ist, steht ausser Frage, aber ob die Besteuerung der sicherste Weg ist, um sie zu entfernen, das ist nicht unbedingt zu bejahen, denn bei einer solchen Steuerpolitik kommt man leicht auf eine abschüssige Bahn.

(Järgneb).

Meie kinnitusasjanduse seisukor- rast ja tervendamisest.

A. Kask.

Meie majanduselu on nii mõnelgi alal sattunud vildakale teele, mis varem või hiljem katastroofiga lõpeb.

Metalli suurtööstus on tervel vabariigi kestvusel pankrotiga maadelnud ja kunstlike toitmise varal ning vanast rasvast elut-
senud.

Pangaasjandus on terava kriisi ajajärku jõudnud. Mõnel teisel alal seisab kriis ees. Ja üks viimastest on meie kinnitusa-
sjandus.

Pangad ja kinnitusseltsid.

Ühel ajal aktsiapankade asutamisega algas meil ka kinnitus-aktsia-seltside asutamise palavik. Põhjuseks oli mitte tarvidus uute kinnitusettevõtete järele, vaid tarvidus igale pangale luua oma kinnitusseltsi, kes annaks oma jooksvate summade ja tagavarakapitalide näol pangale kapitali mitmesugusteks operatsioonideks. Ja kui pankade eneste asutamise motiive vaatleme, siis näeme, et siin omakorda ei olnud – ega võinudki olla, – suur kapitali rohkus, mida asutajad teisel teel ei suutnud ära kasutada, kui panga kaudu välja laenates, vaid just suur kapitali puudus.

See kõlab küll paradoksina, kuid tegelikult oli see nii.

Iseloomustava näitena võiks märkida siin kohal ühe – nüüd juba Manalasse varisenud – kaupmehe ja töösturi puhtasüdamlist tõendust nende ridade kirjutajale ligi kuus aastat tagasi, kui ühe panga asutamine oli päevakorral. See käis umbes järgmiselt: „Nüüd hakkab pankas asutama. Mul omal ju raha on. Aga kõikide ettevõtete jaoks muidugi ei jätku. Asutan aga panga, siis toovad need, kes ise oma raha

ei oska liigutada, lisa sinna juure. Siis võib juba suuremalt opereerida.“

Järjekult – pank asutati selleks, et selle kaudu rahva raha kokku tõmmata ja panga asutajate mitmesugustesse ettevõtetesse paigutada.

Üheks sarnaseks lisa-allikaks pidid pankadele olema kinnitusseltsid.

Ja oli see kord nii, siis polnud ka midagi iseäralikku, kui asutatava kinnitusseltsi põhi-
ehk aktsiakapital suurelt osalt loodi kunst-
liselt sel teel, et pank omandas suurema osa aktsiaid ja nende eest makstatuleva summa kirjutas kinnitusseltsi hoiusum-
maks oma raamatutes. Kapital loodi lihtsa arvete avamise ja ümberkirjutuse teel, kuna tegelikku kapitali kusagilt ei saadud.

Kuid oli veel omapärasemaidki nähtusi.

Ühes provintsi linnas asutati pank ja kinnitusselts korraga sel teel, et üks asutus omandas teise aktsiaid.

On selge, et sel teel loodud asutused olid üksteisele lähemal kui vend ja õde ja et ühe saatus on teise omaga õige lähedalt seotud.

Sellepärast pole ime, kui Harju Panga raskuste puhul kahtlust on hakatud avaldama temaga lähedas ühenduses olnud kinnitusseltsi „Eesti Lloidi“ kohta, mis seltsi juhatust on sundinud ajakirjanduse kaudu ähvardustega esinema.

Kinnitusseltside agentuurid ja oma- vaheline võisflus.

Nagu pangad oma osakondade ja agentuuride kaudu püüavad oma mõju võimalikult üle riigi maksta panna ja vabu summe oma käsutusse koondada, nii püüavad seda ka kinnitusseltsid. Viimastel on loomulikult tarvidus võimalikult laias piirkonnas töötada, et sel teel paremaid riskeid valida ja üksikute suuremate erakorraliste õnnetuste puhul mitte raskustesse sattuda.

Sellepärast on kinnitusseltsil, kes võimalikult suurelt tahab töötada ja suuri summe oma pangale koguda, tarvilik laialdane esitajate ehk agentide võrk.

Selleks püüab iga selts kohalisi tegelasi, kellel ümbruskonnas suurem tutvus ja mõju, oma agentideks võita. Eriti püütakse selleks ära kasutada riigimaade ringkondade valitsejaid ja nende asjaajajaid, kellel on mõju asunikkude varade kinnitusel.

Kuid seltsa on palju. Ja kõikidele ei jätku ausaid ja usaldusväärilisi agente. Mõni peab ka keskpärasega ja alaväärtus-
lisega leppima.

On sarnaseid mitme seltsi agente ühes linnas või alevis mitu, siis on loomulik, et nende vahel tekib võistlus.

Kõige pealt paremate agentide pärast. Et mõjukat agenti omale saada, pakuvad seltsid üksteise võidu temale kõrgemat tasu. See tasu tõuseb 10 – 25 % kinnitaja poolt maksetavast preemia summast – agendi tähtsuse järele. Maksma peab seda „komisjoni“ loomulikult kinnitatava varanduse omanik, sest teisi allikaid selleks ei ole.

Et aga agente „ergutada“, on mõned seltsid sisse seadnud sarnase tasumaksmise viisi, kus agendi tasu % tõuseb selle järele, mida suurema summa eest tema kuu või aasta jooksul suudab seltsile anda kinnitusi.

Kuid need abinõud, millede vastu teoreetiliselt ei saa igakord vaielda, ei suuda veel üksinda seltsi teha võistluses võitjaks.

On ju mõeldav olukord, et ka võistleja selts leiab omale sama hea agendi, maksab talle sama põhimõtte järele tasu jne. Nii oleks võistlejad ühesugustes tingimustes.

Edasi astub päevakorrale tegur, mis peab mõjuma kinnitajate tasku peale.

Ostab ju igamees parema meelega omad kaubad sellelt kaupmehelt, kus nad on odavamad, küsimata sellest, kas kaup on ühevääriline.

Nii ka siin. Kinnitaja, ostes omale õnnetuse vastu kindlustust, otsib ka loomulikult sarnast kinnitusseltsi, kes talle seda annab odavamalt.

Vahe on aga siin selles, et poest kaupa ostes selle headuse üle harilikult lähemal ajal selgusele jõutakse, kui teda tarvitama hakatakse, kinnituse juures aga „kauba headuse“ proovimine üsna harva on võimalik. Sellepärast on varanduse kinnitamine praeguste olude juures meil täiesti põrsa kotis ostmine, ning oleneb peaaeglikult agendi kõneosavusest ja kinnitusseltsi juhtivate jõudude südametunnistusest.

Et meie laiadel põllupidajate ja linna majaperemeeste hulkadel võimata on teada, kui võrd kindel on üks või teine kinnitusselts, sest peale kurikuulsa „ärisaladuse“ ei ole kinnituse asjanduse tundmine mitte igamehe võimiste kohane, – siis otsustavad nad loomulikult seltsi paremust selle järele, kui suurt maksu keegi nõuab varanduse kinnituse eest. Kes seda teeb odavamalt, see on muidugi parem ja sellele annab ta harilikult ka oma kinnituse.

Siin juures võiksime huvitavat kõrvaljoont tõmmata pangaasjandusega.

Kui raha omanik harilikult seda panka peab paremaks ja kindlamaks, kes talle

maksab – või vähemalt töötab maksta – kõige kõrgemat hoiuprotsenti või „tsinsi“, ning sinna oma raha sagedasti mahutab, nii ka siin, kuigi vastupidiselt.

Kuid, et panga tegevuses kallist raha veel kallimalt tuleb välja laenata, siis võib kergesti juhtuda, et laenuvõtjateks on sarnased ärimehed kes oma asja halvasti tunnevad ja rohkem laenu pealt töötavad maksta, kui äri võimaldab, või jälle sarnased, kes tagasi ei mõtlegi maksta. Mõlematel juhtumistel jäävad aga pangal, kes suuri kasusid lootis, nii kasud, kui ka kapital ise tagasi saamata.

Nagu laenu tarvitajal on oma piir, mileni tema võib laenu pealt %/% maksta, ning millest üle minnes laen ennast ära ei suuda tasuda, nii on ka kinnituse juures: pikaajaliste tähepanekute, andmete kogumise ja teaduslike ümbertöötamise teel on kindlaks tehtud need maksu määrad, mis kinnitusselts peab vara omanikult võtma, et oma asjaajamise kulusid katta ja õnnetuse korral lubatud tasu maksta.

Need maksu määrad (kinnituse preemia tariifid) on igal maal, iga hoonete liigi, iga hoone otstarbe kohta jne. isesugused.

Tõsi küll, meie Eesti iseseisvuse aeg on veel sedavõrd lühike, et meil selle aja jooksul pole võimalust olnud oma olude kohaseid tulekinnituse jne. preemiatariife välja töötada, ning meil tarvitatakse peaaeglikult Vene kinnitusseltsidelt päritud tariife, kuid siiski ei või asuda seisukohale, et need tariifid on sedavõrd kõrged, et nendest on võimalik teha hinnaalandusi kuni 90%.

Kuid meil on seda tehtud. Meie kinnitusseltsid on omas võistlusetuhinas läinud nii kaugele, et mõnel juhtumisel, kui võistleja seltsi agent igal juhtumisel tahab kinnitust „üle lüüa,“ kinnituse võtavad hoopis tasuta ja riigile kuuluva tempelmaksu maksavad omast taskust!

Jääb üle ära oodata, et lähemal ajal kinnitusseltside agendid hakkavad tänava postidel avaldama kuulutusi, kus teatatakse, et „N N“ Kinnituse seltsi agent see ja see, kes elab seal ja seal, võtab varandusi kinnitusele ja maksab kinnitajatele preemiat nii ja nii palju“ . . .

Agendil on tähtis teenida võimalikult suurt palka, ja see palk on seda suurem, mida suurema summa eest ta võtab vastu kinnitusi ja annab preemiat.

Kui ta nüüd näeb, et seltsi juhatus nõus on ka kõige madalama preemia eest kinnitust vastu võtma, siis tekib tal loomulikult

tarvidus omalt poolt teesid otsida, et oma palka või tasu tõsta. Ja ta leiab tee.

Kui seltsi juhatus teda sunnib preemia alandamise teel oma tasu vähendada, — sest suuremalt osalt maksetakse agentide tasu teatud %-na preemia summast, — siis suurendab ta oma tasu sel teel, et kinnitajale nõu annab oma vara võimalikult kõrgelt ära kinnitada. Agendi kasud on siis kaitstud: on ta preemiat 50% võrra alandanud ja seal juures varanduse 50% võrra endisest kõrgemalt kinnitanud, siis on ta oma tasu normaalsena saanud.

Sarnane teguviis on ju kriminaalne, ütleb vast mõnigi.

Meie ei vaidle sellele vastu. Sest kui inimesel võimalik on oma vara kinnitada kõrgemalt tema tõelisest väärtusest ja kui selleks pealegi kinnitusseltsi kohapealne esitaja oma kaasabi pakub, siis võib omanikul kergesti mõte tulla seda kasulikkudele kaupa oma varanduse suurendamiseks ära kasutada sel teel, et ise õnnetuse tekkimisele kaasa aitab ja sellega kriminaal-kuriteo korda saadab.

Kõige enam käib see oletus tule ja transpordi kinnituse kohta, kuna elu kinnituse kohta seda raskem on oletada.

Kuid kahjuks, ei ole meie toodud mõttekäik mitte ainult teoreetiline oletus. Tegelik

elu näitab, et nendel võistlus-viisidel on just kriminaalsed tagajärjed.

Tallinna lähedal mõne kuu eest juhtunud tulekahju puhul selgus, et kuur, mille tegelik väärtus vaevalt 300.000 — marka, oli kinnitatud tuleõnnetuse vastu 3.000.000 marga eest, ning et selle omanikud või rentnikud tulekahju tekkimises on süüdi.

Pärnus läinud aastal juhtunud sagedate tulekahjude puhul tehti kindlaks, et hooned, kust tuli alguse sai, olid kinnitatud üle tegeliku väärtuse.

Mõlemil juhtumisel on prokuratuur uurimisel selgitanud, et üle hinna kinnituselepingu sõlmimisel olid kaasteadjad kinnitusseltside agendid.

Viimase aja põletamise protsessides on sagedasti avalikuks tulnud juhtumised, kus tulekahju tekkimises kõrge kinnitusraha saamise otstarbel olid tegevad varanduse omanikud. (Järgneb).

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjanõud.

- „Majaomanik“ nr. 40. 23. juunil 1925. a.
- „Eesti Politseileht“ nr. 24. 18. juunil 1925. a.
- „Sõdur“ nr. 23/24. 20. juunil 1925. a.
- „Uus Talu“ nr. 6. — 1925. a.
- „Kasvatus“ nr. 6. — 1925. a.

Kroonika.

Eesti.

Riiklik toetus linatööstusele. Põllutööstusminister esines vabariigi valitsusele ettepanekuga tunnistada tarvilikuks, et Eesti Pank annaks laenu kuni 10 miljoni marka 6 protsendiga keskühisus „Eesti Linale“ linavarte ümberitöötamise-masinate muretsemiseks, ostetavate masinate kindlustusel. Vabariigi valitsus otsustas põllutööstusministrile ülesandeks teha lisaeelarve korras 5.000.000 marka krediiti nõuda, sest Eesti Pank asus seisukohale, et „Eesti Linale“ ei ole võimalik tähen-datud summat anda Kaja 21. juunil 1925.

„Valdhof“ hoolekande alt vabastatud. „Vald-hoff“ vabriku varemend ja majad, mis seni hoolekande all olid, on nüüd, kus aktsiaselts on uuesti asutatud ja tegevusse asunud, rahukogu otsusel 17. juunist s. a. hoolekande alt vabastatud. „Kaja“ 21. juunil 1925.

Rootslaste põlevkivi-kontsessiooni ümber. Teatavasti sõlmis vabariigi valitsus kontsessioonlepingu ühe Rootsi ettevõtjate grupiga, mille põhjal viimane õiguse sai Vaivara jaama juures teatud maa-alal põlevkivi välja võtta ja ümber töötada. Rootslased kavatsesid sellesse ettevõttesse umbes 60 miljoni krooni mahutada.

Lepingu sõlmimisega omandas ettevõtja õiguse maapõue varanduste peale, kuna maapinna omandamiseks eriline kokkulepe pidi tehtama, esiteks maa omanikkudega koha peal ja teiseks põllutööstus-

teeriumiga, kellele suur osa kontsessiooniks antud maapinnast kuulub.

Kuuldavasti on koha peal maaomanikkudega kokku-lepe juba seavutatud, läbirääkimised põllutööstus-teeriumiga ei ole aga seni mingisuguseid tagajärgi annud.

Sarnase viitvõtte tagajärjeks on, et kontsessioonärid käesoleval suvel tööd algada ei saa.

Pvl. 25. juunil 1925.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

1–7 juunini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

24 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 309,2 tonni ja 15 saadetust bagaash-kaupu, kaal 366,2 klgr.

2. Transiitkaupu.

2 platvormi terastorusid, kaal 32 tonni. Ühes eksportkaupadega kokku nõukogude Venemaale saadetud 26 vagunit kaupa.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska taamade kaudu Eestisse tulnud:

15 vagunit 504 elusseaga (a/s. „Külmetusele“) ja 32 saadetust bagaash-kaupu, kaal 1991,5 klgr.

7-14. juunini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupu.

45 vagunit ajalehe- ja trükipaberit, kaal 586,7 tonni ja 70 saadetust bagaashkaupu, kaal 2829,7 klgr.

2. Transiitkaupu.

1 vagun vanu viljakofte, kaal 2,5 tonni ja 1 vagun aniliinvärve, kaal 4,7 tonni.

Kokku 2 vagunit transiitkaupu.

Ühes eksportkaupadega kokku nõukogude Venemaale saadetud 47 vagunit kaupu.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

13 vagunit 476 elusseaga (a/s. Külmetusele*) ja 3 tsisterni määreõli, kaal 39,6 tonni.

Kokku nõukogude Venemaalt Eestisse tulnud 16 vagunit kaupu ja 15 saadetust bagaash-kaupu, kaal 616,7 klgr.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

1-7 juunini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

1 vagun 18 elussea ja 3 elusvasikaga; 11 vagunit tsementi, kaal 169,2 tonni; 1 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 504 klgr; 1 vagun 4 hobusega; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 742 klgr.; 1 vagun takku, kaal 1,5 tonni; 1 jäävagun värsket kala, kaal 2,1 tonni; 1 saadetust kalevit, kaal 32 klgr.; 1 saadetust puuviljalist riidet, kaal 929 klgr.; 1 vagun katusepappi, kaal 10,8 tonni; 1 saadetust puust mööblit, kaal 116 tonni; 1 vagun segakaupa, kaal 1143 klgr.; 1 saadetust vabrikumasinaid, kaal 944 klgr. ja 3 segavagunit linu ja takku, kaal 14,8 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

6 vagunit heeringaid, kaal 81,4 tonni; 1 tsisterni bensini, kaal 14,2 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 2265 klgr.; 1 vagun suhkrut, kaal 16,5 tonni; 2 vagunit rauda, kaal 24,6 tonni; 1 saadetust raud-, plekk- ja emalleeritud kõõginõusid, kaal 2917 klgr.; 4 vagunit segakaupa, kaal 15,1 tonni ja 1 vagun päevalilleseemneid, kaal 2,4 tonni.

7-14 juunini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

20 vagunit tsementi, kaal 301,8 tonni; 1 vagun 11 elusseaga ja 15 elusvasikaga; 1 saadetust pruugitud majakraami, kaal 1619 klgr.; 1 vagun segakaupa, kaal 1622 klgr.; 2 saadetust Tartu „Pain Normali“ leivavabriku küpsetatud teraleiba, kaal 1532 klgr.; 1 vagun lupja, kaal 16,3 tonni; 1 vagun 30 elusvasikaga; 1 platvorm kunstjää valmistamise masinaid, kaal 6,5 tonni; 4 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 1571,7 klgr.; 1 vagun transiitkaupa, kaal 11,9 tonni; 1 platvorm puupinde, kaal 16,3 tonni ja 1 jäävagun värsket kala, kaal 2,5 tonni.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

10 vagunit heeringaid, kaal 143,6 tonni; 3 tsisterni bensini, kaal 33,1 tonni; 2 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 472 klgr.; 2 vagunit suhkrut, kaal 31,8 tonni; 1 saadetust raudkaupa, kaal 1176 klgr.; 4 vagunit segakaupa, kaal 5,1 tonni; 1 saadetust vikafisi, kaal 512 klgr.; 1 vagun valmisnahka, kaal 3,1 tonni ja 1 vagun raudkette, kaal 2,1 tonni.

**Ametlikud teated kaubandustööstus-
ministeeriumilt.**

Eesti.

Kanamunade väljavedu. Põllumajanduse peavalitsuse andmete järele on 1925. a. maikuul läbi vaadatud ja väljaveoks kõlblikuks tunnistatud üldse 2.031.840 muna. Neist läksid:

	1. sorti	2. sorti	Kokku
Inglismaale	622.800	232.560	855.360
Saksamaale	420.480	372.960	793.440
Rootsi	260.640	93.600	354.240
Soome	20.160	8.640	28.800
Kokku	1.324.080	707.760	2.031.840

Tänava aasta aprillikuus tunnistati väljaveoks kõlblikuks ainult 41.760 muna ja 1924. a. maikuus 995.040. Nii on munade väljavedu palju suurenenud.

Puuvilja ja marjade sisse- ja väljavedu 1924. a.

Välja veetud:

Nimetus.	Väärtus Emk.
Õunad	4.566.120
Aia- ja metsamarjad	2.360.130
Muu puuvili värsket	7.000
Puuvili kuiv	3.000
Puuviljakeedised	300.000
Kogusummas	7.236.250

Sisse veetud:

Nimetus.	Väärtus Emk.
Apelsiinid	1.454.900
Sidrunid	2.810.260
Muu värsket aiavili ja marjad	632.000
Ploomid kuivatatud	3.681.850
Rosinad	6.788.610
Õunad, kuiv.	903.510
Viigimarjad	660.540
Muud kuiv. puuvilja	9.169.830
Jaani Leib	4.736.020
Pähklid	4.463.810
Mandlid	5.641.700
Muud puuviljad ja puuvilja keedised	690.020
Kogusummas	41.595.520

Puu- ja puutööstusesaaduste sisseveos Eestisse olid 1924. a. tähtsamad kaubad:

Kaubad.	Väärtus milj. Emk.
Pakud ja palgid kase-, haava-, saare- ja tamme- põuust	2,9
Lauad ja plangud kuuse-, männa- ja tamme- põuust ja pükspuu laud.	7,3
Korgipuu koor.	5,4

**Puu- ja puusaaduste väljavedu 1921., 1922.,
1923., 1924. a.**

	1924.	1923.	1922.	1921.
Palgid (stand.)	250,3	1.508,8	5.411,4	3.389,6
Liiplid „	951,6	1.973,4	889,5	1.924,6
Lauad ja plangud (stand)	46.885,9	38.774,9	30.832,6	11.286,9
Propsid „	33.635,1	22.535,1	13.196,9	3.326,2
Vineer, tooli- põhjad (klg.)	11.796.790	8.636.720	5.988.822	2.865.042
Tikuraad(klg.)	340.393	306.479	66.175	-

Tisleri ja freiali tõe (klg)	50.482	307.265	318.689	56.150
Aamisepatõõ (klg)	65.038	73.210	-	25.880

Märkus: Standard - 165 kantjalga.

Eesti vabariigis rahana liikumas olevate riigikassa ja Eesti pangatähtede summa.

Riigikassa tähed.	Eesti pangatähed.	Kokku.
1000 Emk. 0,0/0	100 Emk.* 0,0/0	1000 Emk. 0,0/0
1.I.1922.		
2.757.181	100	300.016
1.IV.1925		
1.746.185	63,3	1.807.876
1.V.1925.		
1.649.324	59,8	1.816.888
		605,6
		3.466.211
		113,4

Tallinna sadama tegevus maikuus 1925. a. (Riigi statistika keskbüroo andmed).

Kokku kaugesõit ja rannasõit	Rannasõit:		Kaugesõit:		Sissehlnud laevad.		Väljaläinud laevad.	
	Arv.	net.	Arv.	net.	Arv.	net.	Arv.	net.
383	204	7.619	179	71.570	67	6.512	11	3.570
79.189	160	7.121	87	44.514	4	2.004	2	1.289
247	7.121	244	164	67.671	3	1.804	37	3.319
51.635	115	6.762	114	41.219	2	935	2	1.315
408	115	6.762	114	41.219	5	5.914	4	2.471
77.994	115	6.762	114	41.219	1	153	1	157
229	115	6.762	114	41.219	5	5.78	4	1.795
47.981	115	6.762	114	41.219	2	1.609	2	1.609
	115	6.762	114	41.219	10	3.255	2	1.108
	115	6.762	114	41.219	47	29.799	47	28.063
	115	6.762	114	41.219	31	17.309	33	18.219
	115	6.762	114	41.219	20	9.288	26	11.226
	115	6.762	114	41.219	32	17.058	32	18.879

Läti.

Väliskaubanduse bilanss. „Latvijas Vestnesis“ nr. 129 - 1. juunil: Rahaministeeriumi krediidi osakonna juhataja Aleksander Kahrlnsh seletas meie lehe kaastõõlisele järgmist: „Vaatomata erakorralise halva seisukorra peale lina- ja puuturul, on meie väliskaubanduse bilanss käesoleval aastal, võrreldes eelmise aastaga, suurel määral paranenud. Läänud aasta esimesel veerandil (jaanuaris, veebruaris ja

*) Ilma Eesti Panga kassades olnud pangatähtedeta.

märtsis) veeti kaupa välja 21,5 milj. lati eest, kuid käesoleval aastal sama aja jooksul 44 milj. lati eest, nii siis ligikaudu 110 prots. võrra rohkem, kui eelmisel aastal.

Importeeriti kaupa eelmise aasta esimesel veerandil 58,3 milj. lati eest, kuid käesoleval aastal 67,4 milj. eest, nii siis ainult ligi 15 prots. võrra rohkem, kui läinud aastal. Järjelikult on käesoleva aasta esimesel veerandil väljavedu rohkem kui kahekordselt kasvanud, kuna sissevedu ainult tähtsusetu prots. võrra suurenenud. Läänud aasta esimesel veerandil oli kaubanduslike bilansi passiviteet 37 milj. latit suur, sel aastal aga 23 milj. Võrreldes eelmise aastaga, on poovabrikatide väljavedu 100% võrra kasvanud, vabrikatide väljavedu 40% võrra, toidu- ja maitseainete väljavedu 300% võrra. Tooresainete ja poovabrikatide sissevedu on 35% võrra kasvanud, vabrikatide 12% võrra ja toidu- ning maitseainete sissevedu 16% võrra.

Nagu eelpool toodud andmetest näha, on seltskonnas tekkinud kartus meie väliskaubanduse bilansi passiviteedi kasvamise kohta, põhjendamata. Peale selle tuleb veel arvesse võtta, et meil suurel lina ja puude tagavarad on olemas, mis turu seisukorra paranemist ootavad. See ei anna muidugi veel põhjust endaga täiesti rahul olla, vaid meil tuleb ühtlugu hoolt kanda, et import väheneks. Passiviteedi suurenemise põhjuseks olid peaaesjalikult laialdased importkrediidid. Läti panga kauba akkreditivide saldo üldsumma 1. juuniks moodustab kaunis suure arvu, mis tõendab, et Läti pank importkrediitidega õige heldelt on ümber käinud. Läti panga nõukogu on sellepärast otsustanud edaspidi importkrediite piirata.

Uued väljaveatad „Provodniku“ avamiseks. „Latvijas Vestnesis“ nr. 129 - 13. juunil: Üks kohalik kapitalistide rühm on läbirääkimisi alanud suurema vineervabriku avamise kohta „Provodniku“ ruumes. Osa „Provodniku“ aktsionäridest on küsimuse üles võtnud asbest-betoonist katusekatte vabriku sisseadmiseks ühes vabriku hoonetest. Asbest-betoonist katuse plaadid on õige vastupidavad ja odava katusekatte materjal, mis Lätis laialdast turgu leiaks.

Tolliseaduse eelnõu. „Jaunakas Sinas“ nr. 130 - 15. juunil: Tolli peavalitsus töötab selle eelnõu kallal kiire korras, et võimalik oleks teda juulikuul ministrite kabinetile esitada. Rahaministeerium kavatses ettepaneku teha, et see seadus p. 81 korras saaks välja antud. Eelnõu on Eestist ärakõnenemata välja tõõtatud. Ametnikkude õigused ja vastutus on suurendatud, ehk see küll nii kaugelt ei ulata, nagu näiteks Schweitsis, kus ametnik kadumaläänud asjade eest peab materjalselt vastutama. Eesti kavatseda oma tolliseadust ka ümber tõõtada.

Soome.

Soome rahareform. Ettepanek Soome raha seadmiseks kullaalusele on viimasel ajal ajakirjanduses sõnavahetust tekitanud. Erifi on Soome Panga eestseisuse endine esimees Lavonius mitmes artiklis toonitanud, et raha kullaalusele k'nitamine on hädatarvilik, nagu seda rahareformi komitee ettepanekuski õeldud. Ainuke, milles Lavonius arvamine lahu läheb, on see, et rahaüksus peaks tingimata kümme korda suurem olema komitee ettepanekust, kus marga praegune väärtus aluseks võõtud. Suurem rahaüksus ärataks rohkem usaldust väljamaal ja lihtsustaks tõõd arvepidamise mõttes ärides ja pankades. „Iltalehti“ arvab jälle, et suuremast rahaüksusest oleks järelduseks elukalliduse tõõs, nagu kogemus on näitanud Saksamaalt ja Poolast, kus rahareformi teostamisel otsekohe suurema üksuse peale mindi. Niisamuti

tõuseksid palgad ja majandusliselt raskeid olud oleksid ees. Valitsus pole veel oma arvamist annud; alles sügisel, kui Eduskunta kokku astub, on oodata valitsuse seisukoha selgumist. Tõenäolik on, et valitsus ühine rahareformikomitee ettepanekuga, nimelt, praegune Soome mark jääb samas väärtuses, kui ta tegelikult praegu on, rahaüksuse aluseks.

Eesti kaubad Soomes. Viimasel ajal on Eestist Soome toodud väiksemad partiid Eestis valmistatud makaroonide, mis hinna poolest veidi kallimad kui Soome ja väljamaa omad, headuse poolest aga täiesti võistlusevõimulised on. Samuti on toodud vankrimääret, mis ametliku analüüsi põhjal on tunnistatud priima-kaubaks. Eesti sigurit ostaks Soome sigurivabrikud heameelega, aga Eesti siguri hind olla praegu liig kõrge.

Kartulihinnad Helsingis on praegu 60 Smrk. ümber hekto. Eesti kartuli purjekaid viibib siin praegu 15-20 ümber.

Eesti ostab tõuloomi Soomest. Neil päivil viibisid Soomes Eesti maakarja kasvatajate seltsi esitajad, h-rad Hansen, Kallit ja Virkus, kes ostsid Lääne-Soome karjaparanduse ühisuse käest 37 tõulehma ja 2 pulli. Hinnad olid mõõdukad, kõige kõrgem Smk. 7000: - ja kõige madalam Smk. 1500: -, keskmiselt Smk. 4500: - pea eest. Hind tasutakse 5 aasta jookul selle jaoks korraldatud laenust (eksportkrediit). Kaupa tehes maksti 1/4 hinnast kohe ära.

Norra ei luba Soomele liha sisse vedada. Soome ettepanekule, et Soome saaks loa liha sisseveoks Norramaale, ei ole Norra valitsus vastu tulnud. Kardetakse, et kui Soomest lubatakse liha sisse tuua, langeksid hinnad siseturul.

Teated ettevõtete tegevusest.

1924. a. asutatud kaub.-tööstuslike sihiga aktsiaseltsid ja osühisused.

Kaubandus-tööstuslike sihiga aktsiaseltside ja osühisuste asutamine oli kõige elavam 1923. a., kus 112 seltsi ja ühisuse asutamiseks kaubandus-tööstusministeeriumist luba nõutati. 1924. a. ei olnud kaugeltki nii suurt püütet uusi ettevõtteid ellu kutsuda. Pealegi on 1924. a. asutada kavatsatud akt-seltsidest ja osühisustest paljud tegevusse astumata jäänud. Nõutati üldse luba 1924. a. 59 akt-seltsi ja osühisuse asutamiseks, aga tegevusse astus neist ainult 40. Uuest aktsiaseltsidest ja osühisustest, mis 1924. a. tegevusse astusid, on suurem jagu tööstuse või jälle tööstuse ühes kaubandusega oma tegevusalaks võtnud. Puhikaubanduslike ühisusi oli ainult 7 ja mitmesuguse muu tegevusalaga veel vähemal arvul.

Tallinna kaupmeeste diskonto ja laenu pank a/s. on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 0,06 milj. Emk. 1,2 milj. vastu 1923. a. lõpetanud: vähene puhaskasu on tingitud kahtlaste võlgade mahakirjutusest Emk. 1,1 milj. suuruses. Brutto-tulused on saadud Emk. 8,1 (saadud 0/00/0 - 4,2, komisjon - 1,8, kursikas - 0,7, maja puhas sissetulek - 1,4). Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 52,8 milj.

Järgnevad panga läinud kolme aasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa ja jooksvad arved			
teistes pankades	2,7	2,4	3,0
Väärtpaberid	1,6	2,0	1,5
Diskonteeritud vekslid ja laenud	25,9	33,5	20,7
Korrespondendid	4,3	2,2	1,1

Liikumata varandus	6,8	6,6	5,2
Liikuv varandus	1,0	0,9	0,3
Passiiva.			
Kapitaaliid (põhikap. - 7,0, tagav. - 1,6)	8,6	8,4	5,5
Hoiusummad	16,4	23,9	16,4
Konto-korrent	10,2	9,0	7,0
Korrespondendid	7,5	9,4	6,0
Puhaskasu	0,06	1,2	1,6
Bilans ühes teiste arvet.	52,8	52,7	37,0

Eesti kinnitusaaktsiaselts „Polaris’e“ läinud aasta tegevus on puhaskasu Emk. 4,3 milj. annud. 27. mail s. a. peetud peakoosolekul määrati puhaskasut (milj. Emk.): dividendiks - 1,3 (25%0/0 aktsia pealt), lisatasuks juhatusel - 0,4, lisatasuks ametnikkudele - 1,6, ülejääk Emk. 1,2 milj. riigimaksudeks ja ülekaneks järgmise aasta peale. Äriseis 31. dets. 1924. a. Emk. 54,0 milj., mis võrreldes 1923. a. Emk. 19,2 milj. suurenemist näitab; suurenemist näitavad: aktivas kassa ja jooksv. arv. - 10,2, debitorid ja vekslid - 7,4, passivas preemiatagavarad - 7,5 ja kreditorid - 10,2.

Järgnevad aktsiaseltsi läinud kolme aasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa ja jooksvad arved			
pankades	31,5	21,3	10,7
Debitorid ja vekslid	20,0	12,6	13,1
Liikuv varandus	1,3	1,0	0,8
Passiiva.			
Kapitaaliid (põhikap. - 5,0, tagav. - 3,3, eritagav. - 0,1, kustut. - 0,3)	8,7	7,7	5,4
Preemiatagavara	21,0	13,5	6,0
Kreditorid ja vekslid	19,5	9,3	9,3
Puhaskasu	4,3	4,2	3,8
Bilans ühes teiste arv	54,0	34,8	24,6

Eesti-Vene Pank on oma läinud tegevusaasta puhtakasuga Emk. 4,9 milj. Emk. 7,0 milj. vastu 1923. a. lõpetanud. Puhtasikasut arvat (milj. Emk.): dividendiks - 2,0 (8%0/0 aktsia pealt), tagavarakapitaali - 0,5, lisatasuks juhatusel ja ametn. - 0,6, heategevaks otstarb. - 0,1, ettekaneks järgmise aasta peale - 1,7. Brutto-tulused on läinud tegevusaastal saadud Emk. 17,1 milj. (saadud 0/00/0 9,0, komisjon - 8,1); kulused sellevastu oli Emk. 12,2 milj. (makstud 0/00/0 - 5,1, ärikulud - 7,1). Äriseis 31. dets. Emk. 124,4 milj.

Järgnevad panga läinud kolme tegevusaasta äriseisud (milj. Emk.):

Aktiiva.	31.XII.24.	31.XII.23.	31.XII.22.
Kassa ja jooksvad arved			
teistes pankades	3,5	7,5	31,7
Diskonteeritud vekslid ja laenud	94,8	118,1	80,8
Väärtpaberid	1,0	1,0	1,0
Korrespondendid	7,9	9,4	13,1
Liikuv varandus	1,3		
Passiiva.			
Kapitaaliid - (põhikap. - 25,0, tagavararak. - 3,7)	28,7	27,8	25,0
Hoiusummad	20,0	31,9	35,7
Rediskont	17,0	32,1	1,1
Korrespondendid	34,7	29,2	57,8
Puhaskasu	4,9	7,0	6,5
Bilans ühes teiste arv.	124,4	130,2	128,1

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

A/s. puupapivabrik „Waldhof“. Tegevusala: Puupapivabrikute asutamine ja kasutamine nii Eestis kui ka naaberriikides; kõigi tooresainete kasulikuks ümbertöötamiseks tarvilikkude kõrvaliste tööstusharude asutamine ja mitmesuguste saaduste puupapi jaoks kõlbmata tooresainetest valmistamine ning oma vabriku saadustega kui ka tooresainetega kauplemine. Asutajad: Dr. Karl Klemm, Karl Haas, Karl Ladenburg, Dr. Adolph Klemm ja Ernst Lemmert. Põhikapitaal: Emk. 12.000.000, mis koosneb 12.000 akts. ä 1.000 mkr. (R. T. nr. 101/102 - 1925. a.)

A/s. „Leo Scheer“. Tegevusala: Lehetubakaga kauplemine, tubaka ümbertöötamine, nende saadustega kauplemine sise- kui ka väljamaal, paberossi-kestade valmistamine, paberi ilustamistööde tegemine, litograafia ja kõiksugu kunsttrükitööde edustamine, kartonaashi ja papiööde tegemine, nendega kauplemine ja kodumaaliste tööstussaaduste väljavedamine. Asutajad: Leo Scheer, Karl Jakobson, Herbert Rosenthal, Heinrich Männi, Ferdinand Serg ja Hans Kek. Põhikapitaal: Emk. 10.000.000, mis koosneb 2 000 akts. a Mk. 5.000. -

(R. T. nr. 105/106 1925. a.)

Ärikalender.

30. juunil.

A/s „Hefios“ erakorraline peakoosolek kell 6 p. l. seltsi ruumes, Tartus, Promenadi t. 7.

3. juulil.

A/s „Atlanta“ kreditoride ja aktsionäride koosolek kell 4 p. l. seltsi ruumes, Tallinnas, Vene t. 16.

4. juulil.

Albert Org'i k/o. osanikkude peakoosolek kell 6 p. l. ühise ruumes, Harju t. 34.

Tähtsamad vähempakkumised.

Sv. Varustusvalitsuse ehituse- ja korteriosakond (Tallinn, Uus t. 10) - kinnisel - 4. juulil s. a. kell 11 homm. - elektrifaama ja pumbamaja ehitustööd Peiseris.

Tähtsamad enampakkumised.

Tallinna peatolliamet - 10. juulil s. a. kell 10 homm. - mitmesugused kaubad ja ained.

Uued seadused ja määrused.

Raudteede üldine kaubaveo tariif on avaldatud „R. T.“ nr. 103/104 - 1925. a.

Ölle valmistamise ja müügi seaduse § 27 muutmise seadus. Ölle valmistamise ja müügi seaduse § 27 („R. T.“ nr. 27 - 1921. a. seadus nr. 24) muudetakse järgmiselt:

I.

Müügi ostarbeks valmistatava ölle pealt võetakse aktsiisimaksu ölle keefmiseks tarvitavate linnaste eest järgmisel määral:

750 marka puuda või selle osa linnaste pealt, kui ölu mitte üle 4 % alkoholi sisaldusega, ja 900 marka puuda või selle osa pealt, kui ölu üle 4 % alkoholi sisaldusega valmistatakse.

II.

Käesolevas seaduses ettenähtud aktsiisimaksu töstmise tähtpäeva ja korra määrab kindlaks rahaminister.

Isiklikud teated.

Abieluvaranduse lahutamise leping.

Jaan Jaani p **Kluust** ja Martha-Alviine Hansu t. **Kluust**, sünd. Käbbi. (R. T. nr. 105/106-1925).

Varanduse hoolekanne.

Aleksander Ilja p. **Pantelejev'i** varandus, mis asub Narva-Jõesuus, Schmetzskas, nr. 41. ja 24. on hoolekande alla võetud. (R. T. nr. 105/1 6-1925.).

Teadaanne.

Aktsiaselts „**Shale Products Limited'i**“ tegevus Eestis 6. detsembri 1924. a. (Riigi Teataja nr. 146-1924) loa põhjal on allakirjutatud kohustuste mittetäitmise pärast lõpetatud. (Kaubandus-tööstus-ministeeriumi teadaanne R. T. nr. 103/104-1925.).

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutel nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	14-20. maini	21-27. maini	28. m. 3. juun	4-10. juun	11-17. juun	18-24. juun
Teravilja ja jahu . . .	134	105	144	209	146	73
Kartulid . . .	26	44	25	71	43	14
Elusloomi . . .	71	55	46	69	65	67
Linu ja takku	15	11	11	12	11	12
Põletispuid . . .	235	209	88	191	215	126
Muud metsa-						
materjali . . .	603	461	225	542	594	480
Põlevkivi . . .	297	308	218	273	413	358
Turvast. . . .	—	1	2	2	1	3
Tsement . . .	87	61	38	87	83	74
Lupja	11	13	15	19	23	15
Muud erakaupa	1112	867	379	1060	1020	879
Kokku . . .	2591	2135	1191	2535	2614	2101
Raudtee veod	342	362	48	251	377	446
Kokku laadi.	2933	2497	1239	2786	2991	2547

Tallinna laiaroopalisel raudtee kaubajaama (kõikidesse kauba vastuvõtte punktidesse) on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud (arvesse on võetud ainult vagunisadeadused):

	30. apr. 6. maini	7-13. maini	14-20. maini	21-27. maini	28. maist 3. juun	4-10. juun
Teravilja ja jahu . . .	1	—	—	1	1	1
Kartulid . . .	16	59	14	25	21	67
Põletispuid . . .	57	191	124	61	54	77
Metsamaterj. . .	505	511	474	368	204	381
Linu ja takku	2	2	10	3	6	6
Põlevkivi . . .	88	74	50	85	53	67
Turvast. . . .	—	1	—	2	4	—
Muud erakaubad	190	188	273	225	154	144
Kokku . . .	1247	1037	999	751	497	743

Linaturg.

Viimased kolm nädalat olid äärmiselt ägeda tegevuse ja huvitavate sündmuste keskkohaks. Neis murdus, esiteks, lina hindade seni kestnud langus ja esimesed hinna kõrgendused valmistavad pinda tulevasele löikusele. Teiseks sünd-

museks on kahtlemata, ostjate soovi täidminek venelaste käest välja pigistada võimalikult odavalt nende suured tagavarad. Seda saavutati; raha puuduses olid venelased sunnitud müüma kõik oma tagavarad alla kokkuleppe ja isegi alla turuhinda. Peale tagavarade käitesaamist – need läksid siiski peaaesjalikult kauplejate, mitte töösturite kätte – võidi ka hindu tõsta!

Edasi mõjus lina hindade paranemiseks suuresti ilmaturul – puuvilla hinna tõus, mis linatööstuseid julgustas uueks tegevuseks.

Hindade tõusuks aitas kaasa ka suur nõudmine Prantsuse ja Belgia turul. Järsk frangi langus kohustas tööstureid, ja arvates et kursi langus nii pea ei peatu, püüdsid tellimiste täitmiseks veel odavalt tooresaineid osta. Ühes kursi langusega tõusid ka kohalike linade hinnad.

Eesti ja Läti linadest langes Schwaneburgi hind mandril 10. juuniks £ 88 peale, olnud kaks kuud tagasi £ 114 tonn. 17-daks tõusis ta koteerimine 5 naela võrra £ 93 peale. Samuti tõusis ta hind Inglismaal £ 88 pealt £ 91 peale.

Vene linade müük jääb nüüd soiku, sest saada on veel ainult mõni halvem sort. Bkko koteeriti 10 juunil £ 88, mis madalam punkt oli, kuid ühes teiste sortide tõusuga tõusis ka Bkko uuesti £ 93 peale.

Inglismaa turgudel koteeritakse meie linu järgmiselt

	Pärnu HD Riia ZK. ja Hoff.	Slanets VA kesk.	
28. veebr.	£ 107	£ 112	£ 125–28
28. märts	£ 105	£ 105	£ 120
25. aprill	£ 98	£ 100–90	£ 108–05
30. mail	£ 80–2	£ 83–80	£ 85–90
15. juunil	£ 77	£ 80	£ 87–90
19. "	£ 80	£ 80	£ 93

Uus lõikus Belgias on üldiselt väga hea. Kardeid et valimine liig kiire ja õitsemise liiga vara tuleb, seega jättes varred liiga lühikeseks. Nüüd näib ka see kartus asjata olevat; mõnes kohas ulatab lina 40–45 tsentimeetrit ja jalkavad korrapäraselt kasvu, mida soodustavad nii väga soojad ilmad. Sama head teated tulevad Prantsusmaalt.

Külvipind näib igal pool suurenenud olevat. Balti riikides arvatakse – eriti Pärnu ja Võru pool – suurenemine ümarguselt 30% olevat. Prantsusmaal tõusis külvipind 16 tuhande hektari pealt 19.830 hektari peale.

Samasugused teated tulevad Leedust ja Lätist, kuna Venemaa kohta midagi kindlat teada pole. Belgia pannud kõik oma huvi linakasvatuse. Enne sõda tarvitas Belgia tööstus 200.000 tonni linu, millest 1913. a. Venest 90% tuli, nüüd tarvitab ta aga veel enam, sest 4/5 toodangust veab ta välja.

Statistilised andmed lina sisseveo kohta Inglismaale sisaldavad üllatust. Neljal esimesel kuul on Läti lina impordis Inglismaal esimesele kohale jõudnud ning seni seal asuva Belgia maha jätnud.

	1914. a.		1924. a.		1925. a.	
	I–IV.	Aprill.	I–IV.	Aprill.	I–IV.	Aprill.
Venest			979	323	3.272	–
Eestist	30.185	5.360	1.678	833	2.138	447
Lätist			2.796	855	5.856	700
Hollandist	792	174	1.407	450	619	30
Belgiast	7.545	1.991	4.532	731	5.582	864
mujalt	242	48	1.448	309	1.208	159
Kokku	38.764	7.573	12.840	3.501	18.675	2.200
I–III.	31.191		9.369		16.475	

Linade ostmise Inglismaa poolt on ligi kolmandiku võrra tänavu aprillis vähem kui eelmisel aastal 2.200 tonni 3.500 tonni asemel, kuna enne sõda see hulk 7.573 tonni seega kolm korda enam oli. Ka on vähenenud lina import tänavu aprillis võrreldes märtsiga: 2200 tonni 2785 tonni vastu. Üks kolmandik sisseveost aprillis langeb Läti arvele ja arvata, et järgnevatel kuudel ta osa veel kasvab arvesse võttes, et 1924. a. külvipind suurem oli 1923. a. omast, kuna väljavedu seni vähem. Edust Läti lina kasvatuses annab alljärgnev tabel:

	Külvipind.	Väljavedu.	
1919. a.	28.000 hekt.	} 10.158 tonni.	
1920. "	30.000 "		
1921. "	34.130 "		7049 "
1922. "	37.000 "		14.926 "
1923. "	56.500 "		20.352 "
1924. "	64.500 "	19.434 "	

Eesti omalt poolt pole lina väljaveo suurenemises Lätist palju mahajäänud. Lätis kasvas väljavedu 7049 tonni pealt 1921. a. – 19.434 tonni peale läinud aastal; Eestis olid vastavad arvud 5226 tonni ja 11.357,7 tonni, seega 217% 275% vastu Lätis. Kaaluliselt veame siiski kaks korda vähem linu välja kui meie naaber. Enne sõjaaegse pinna juures – 1900–1909. a. – 47.582 hekt. 1910–1919. a. – 33.335 hektari – oleks meie väljavedu suurem Lätist olnud.

	Külvipind.	Väljavedu.
1920. a.	23.531 hekt.	3.328,6 tonni
1921. "		5.226,0 "
1922. "	23.949 "	9.435,1 "
1923. "	30.600 "	10.245,4 "
1924. "	30.721 "	11.357,7 "

Suuremate linakasvatavate ja kohta oleksid järgmised andmed (hektarides):

	Prantsusmaa.	Holland.	Belgia.
1920. a.	34.823	24.354	50.726
1921. "	17.468	8.705	15.040
1922. "	15.468	9.694	16.471
1923. "	14.898	10.083	18.732
1924. "	16.026	12.360	21.863
1925. "	19.831	–	–

Sellest on näha, et Eesti ja Läti on, suurendades külvipinda, suutnud 1920. a. külvipinnast edasi jõuda, kuna teised kasvatajad 1921. ja 1922. a. järsku tagasi läinud; viimaste aastate suurendamisega pole veel puuduki endisest pinnast kätte saadud.

Balti riigid omavad seega kõige suurema külvipinna, ning pole ime kui Läti Inglismaal lina sisseveos esimesel kohal. Ka Eesti kaubandus Inglismaaga pole halb: esiteks, oli 1924. a. lina väljaveos meil Inglismaa esimesel kohal – 3.780 tonni 617 milj. marga väärtuses ja teiseks, tänavune müük Inglismaale on ka suurem eelmise aasta omast: nelja kuu eest 2138 tonni 1678 tonni vastu.

Kahtlemata läheb palju meie lina vahelkauplejate kaudu Inglismaale. Nii ostis Belgia meilt 1924. a. 2.696 tonni linu, olles teisel kohal. Suur osa sellest ostetud linast läks pärast Inglismaale üle, võib olla kõrgema sordina, peale hoolikamat sorteerimist. Sest Belgia akreaash oli 21.863 hektari suur, kuid võistleb Lätiga väljaveos, kellel kolm korda enam külvipinda. Tulevikus tuleks püüda tingimata arendada otsekohest müüki Inglismaale ilma vahelkauplejate.

Parkimise ekstrakt	pd.	—
Väävel, õie 98%	—	—
Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	9200—10.000	—
„ tsinkvalge Saksa	1500—1600	—
„ tinavalge Englise	1750—1800	—
„ ooker Prants.	310—450	—
Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6)	—	—
„ Tshiili	420	—
„ Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) 18—30% fr. Tallinn	675—	—
„ Thomasjahuk. 100 kg. 17-18%	590—	—
„ Väävelhapu ammoniak	2750	—
„ Lubja lämmastik 18%	1850	—
„ Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	670—	—
„ 40%	840—	—
„ Kainiit 12% lahtine	pd.	—
„ Vosvoriit, Eesti 6%	—	—
Paber, rotatsiooni	440	—
Tsement, Portland, Port-Kunda	—	—
pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Aseri	770	—
Kriit, toores	pd.	110
pestud	130—135	—
Asfalt	130	—
Kivitõrv, Rootsi	240—280	—
Puutõrv, Daani	380—450	—
Lubi	50	—
Gips, tükkides frko Isborsk	25	—
jahvatatud toores	35	—
krohvimise, ilma kottideta	45—70	—
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6500—8000	—
Silikat D/B/B/	—	—
Puumaterjalid, saetud	—	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—	—
IV s.	—	—
propsid; 7x7	—	—
liiprid	—	—
Põletispuud, sega 20% okaski, k. sld.	—	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	5400—5600	—
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . I sort	6200—6800	—
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. . . . . II sort	—	—
Toores nahk väiksed ja suured	—	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	—7300	—

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn sh.	18/—
„ — Ghent	22/—	—
„ — Dundee	—	—
„ — Belfast	—	—

Takud + 0%

Puumaterjalid D/B/B/	Standard	—
Tallinn — London	—	—
„ — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	sh.	38/—
„ — Antwerpen	—	—
„ — Southampton	—	—
„ — Manchester	—	—
„ — Amsterdam	—	—
„ — Dundie	sh.	—

Segakaup

Tallinn — Stettin	tonn sh.	12—20/—
„ — London	—	—
„ — Stockholm, ...	Rk.	10—20

Või

Tallinn — Stettin	tünn sh.	1/6
-----------------------------	----------	-----

Kartulid

Tallinn — Stockholm	tonn Rk.	—9
-------------------------------	----------	----

Tallinna börs kursisedel

		22. VI.	24. VI.	26. VI.
1 dollar	O.	372	—	372
	M.	375	—	375
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1810	—	1810
	M.	1825	—	1825
	T.	—	—	—
100 Saksa riigimarka	O.	8850	—	8 850
	M.	8975	—	8,975
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	937	—	938
	M.	947	—	948
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	9.950	—	9.950
	M.	10.085	—	10.085
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	7100	—	7275
	M.	7200	—	7375
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1750	—	1700
	M.	1800	—	1750
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.975	—	14.975
	M.	15.200	—	15.200
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	—	7150
	M.	7250	—	7250
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1110	—	1110
	M.	1135	—	1135
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	100	—	100
100 Itaalia liiri	O.	1410	—	1380
	M.	1450	—	1420
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	6325	—	6425
	M.	6425	—	6525
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1740	—	1685
	M.	1790	—	1735
	T.	—	—	—
100 Helveetsiafr.	O.	7200	—	7200
	M.	7325	—	7325
	T.	—	—	—
1 Tschervonets	O.	1875	—	1875
	M.	1945	—	1945
	T.	—	—	—
1 Austria shilling	O.	52,50	—	52,50
	M.	54,00	—	54,00
	T.	—	—	—
1000 Ungari kr.	O.	5,05	—	5,05
	M.	5,30	—	5,30
	T.	—	—	—